

Bankfrågor m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motionsyrkanden angående bank-, kreditupplysnings- och inkassofrågor som har väckts under den allmänna motionstiden 2007. Motionsyrkandena rör bl.a. banktillgänglighet, kreditupplysning, inkassoverksamhet och rösträttsbegränsning för aktieägare i OMX.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns 4 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Banktillgänglighet	5
Lagstiftningen för långivare och kreditinstitut	7
Betalningsförbud avseende spelbolag som bedriver Internetspel	9
Saneringslån och statliga sociala lån	10
Kreditprövning och kreditupplysning	12
Inkassobolagens verksamhet	16
Ägandet av OMX och Stockholmsbörsen	17
Reservationer	19
1. Banktillgänglighet, punkt 1 (v)	19
2. Saneringslån och statliga sociala lån, punkt 4 (v)	20
3. Kreditprövning och kreditupplysning, punkt 5 (v)	21
4. Inkassobolagens verksamhet, punkt 6 (v)	23
Särskilt yttrande	25
Översyn av inkassoreglerna (s)	25
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	26
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	26

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Banktillgänglighet**

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:Fi214 av Börje Vestlund och Sinikka Bohlin (båda s) och

2007/08:T490 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 7 och 8.

Reservation 1 (v)

2. **Lagstiftningen för långivare och kreditinstitut**

Riksdagen avslår motion

2007/08:Fi213 av Susanne Eberstein och Agneta Lundberg (båda s).

3. **Betalningsförbud avseende spelbolag som bedriver Internetspel**

Riksdagen avslår motion

2007/08:Fi230 av Mikael Oscarsson (kd) yrkande 1.

4. **Saneringslån och statliga sociala lån**

Riksdagen avslår motion

2007/08:C208 av Egon Frid m.fl. (v) yrkandena 10 och 11.

Reservation 2 (v)

5. **Kreditprövning och kreditupplysning**

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:Fi236 av Camilla Lindberg (fp) yrkandena 1 och 2,

2007/08:Fi240 av Solveig Hellquist och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp) yrkandena 1, 2, 5 och 6,

2007/08:Fi261 av Jeppe Johnsson (m),

2007/08:C208 av Egon Frid m.fl. (v) yrkandena 5 och 6 samt

2007/08:C383 av Annelie Enochson (kd) yrkande 2.

Reservation 3 (v)

6. **Inkassobolagens verksamhet**

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:Fi266 av Börje Vestlund m.fl. (s) yrkandena 1–3 och

2007/08:C208 av Egon Frid m.fl. (v) yrkandena 12 och 13.

Reservation 4 (v)

7. **Ägandet av OMX och Stockholmsbörsen**

Riksdagen avslår motion

2007/08:Fi234 av Anne-Marie Pålsson (m).

Stockholm den 25 mars 2008

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Ulf Sjösten (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Emma Henriksson (kd), Mikaela Valtersson (mp), Christina Zedell (s), Per Åsling (c), Lennart Axelsson (s) och Gunnar Andrén (fp).

Utskottets överväganden

Banktillgänglighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om banktillgänglighet och kostnadsansvaret för grundläggande betalservice. Utskottet avstyrker yrkandena bl.a. med hänvisning till att situationen avseende banktillgänglighet bevakas av länsstyrelserna.

Jämför reservation 1 (v).

Motionerna

I *motion 2007/08:Fi214* av Börje Vestlund och Sinikka Bohlin (s) anför motionärerna att ett krav för att öppna bankkonto är att man uppger ett personnummer och en adress, vilket alla i samhället inte har. Främst är det socialt utsatta personer som drabbas. Dessutom nekas oftast personer som har gjort personlig konkurs att öppna ett bankkonto. Motionärerna anför att regeringen bör göra en översyn av hur bankväsendet kan bli mer flexibelt så att alla kan få tillgång till ett bankkonto. Finansutskottet har tidigare hänvisat till bestämmelser i lagen om insättningsgaranti, där huvudregeln är att ett institut som erbjuder sig att ta emot insättningar som omfattas av insättningsgarantin inte kan neka någon att sätta in medel (bet. 2003/04:FiU15). Motionärerna hänvisar vidare till att Post- och kassaserviceutredningen (SOU 2004:52) har visat att det finns grupper som inte får tillgång till banker och att utredningen föreslagit bl.a. en översyn av gällande regler, något som inte genomfördes i regeringens proposition om statligt ansvar för betaltjänster som lämnades 2007 (prop. 2006/07:55).

I *motion 2007/08:T490* av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 7 anfördes att statens ersättning till Posten AB för att sköta kassaservicen, genom det helägda dotterbolaget Svensk Kassaservice, inte täcker kostnaderna för kassahanteringen. Enligt motionärerna är en stor anledning till att verksamheten inte varit ekonomiskt lönsam att statens insatser genom Svensk Kassaservice har underlättat bankernas omstrukturering av såväl kontorsnät som produkt- och tjänsteutbud. Nya kontorslösa banker har etablerats där kunderna har kunnat hänvisas till kassaservicen för enklare ärenden som kräver kostsam manuell betjäning. Bankerna har kunnat ha kvar kunderna men sluppit kostnaderna, medan andra har fått betala det bankerna inte anser sig vilja utföra. Bankerna har därigenom skapat höga miljardvinster, medan Svensk Kassaservice går med allt större underskott. Motionärerna menar att svenska banker, i likhet med de finska, enligt lag ska förpliktas

att ansvara för grundläggande betalsservice. Enligt motionärerna bör kostnadsansvaret för att säkerställa den grundläggande betalsservicen i hela landet övergå till banker och finansmarknadens övriga aktörer.

I *motion 2007/08:T490* av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 8 hänvisar motionärerna till att Konsumentverket föreslagit att det i lag ska skrivas in att bankerna måste tillhandahålla ett inlåningskonto för att möjliggöra överföringar och betalningar (Konsumentverkets rapport ”Betaltjänster för alla”, 2001:13). Bankerna ska i vissa fall kunna vägra att öppna ett sådant konto, men inte mot bakgrund av kundens tidigare eller nuvarande dåliga ekonomi, t.ex. att det finns betalningsanmärkningar eller en skuldsanering pågår. Motionärerna anser att riksdagen bör begära att regeringen återkommer med ett lagförslag där bankerna åläggs skyldighet att tillhandahålla ett konto för möjlighet till överföringar och betalningar.

Vissa kompletterande uppgifter

Enligt 11 b § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti är institut skyldiga att ta emot insättningar av var och en, om det inte finns särskilda skäl emot det. I lagens förarbeten uttalade regeringen att möjligheten att få tillgång till en säker sparform i princip bör stå öppen för alla. Skyldigheten att tillhandahålla konton är dock inte absolut, utan institutet kan neka tillgång om det finns sakliga skäl. Sakliga skäl kan vara t.ex. misstanke om penningtvätt eller att kunden tidigare varit ohederlig mot institutet. I förarbetena behandlades även frågan om bankerna skulle åläggas att tillhandahålla betaltjänster. Regeringen bedömde då att det inte fanns behov av att ålägga instituten en sådan skyldighet (prop. 2002/03:139 s. 262).

Propositionen om statens ansvar för vissa betaltjänster (prop. 2006/07:55) behandlades av riksdagen under våren 2007. Trafikutskottet anförde i sitt betänkande över propositionen att utvecklingen av nya betaltjänster inom handeln gör det lättare att få tillgång till betaltjänster även för den som saknar bankkonto. Vidare framhöll trafikutskottet att länsstyrelserna ska få i uppdrag att bevaka att det fortsatt finns tillgång på grundläggande betaltjänster, och avstyrkte motionsyrkanden om särskilda insatser för de personer som inte har bankkonton (bet. 2006/07:TU16 s. 18 f.).

I samma ärende behandlade trafikutskottet även motionsyrkanden om kostnadsansvaret för grundläggande betalsservice. Trafikutskottet uttalade att det inte framstod som en rimlig lösning att bankerna blir skyldiga att tillhandahålla betalsservice och att detta skulle innebära ett avsteg från den politik som förs på det finansiella tjänsteområdet. Enligt trafikutskottet visade även jämförelsen med Finland, där viss hjälp att få tillgång till betalsservice tillhandahålls av myndigheter, att en överföring av kostnadsansvaret till bankerna inte framstod som en lämplig lösning. Motionsyrkandena avstyrktes därmed (bet. 2006/07:TU16 s. 20).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har förståelse för de av motionärerna uttryckta farhågorna om att olika omständigheter kan medföra svårigheter för vissa personer att få tillgång till grundläggande finansiella tjänster, som t.ex. ett inlåningskonto i bank. Enligt utskottets mening är det angeläget att tillgängligheten på sådana tjänster inte försämras och att sparande i bank i princip ska vara möjligt för alla, i enlighet med vad som anfördes i förarbetena till nuvarande lagstiftning (prop. 2002/03:139 s. 262). Samtidigt noterar utskottet att banker enligt nuvarande regler är skyldiga att ta emot insättningar av var och en, om det inte finns särskilda skäl emot det, och att länsstyrelserna ska få i uppdrag att bevaka utvecklingen avseende tillgången på grundläggande betaltjänster. Något initiativ från utskottets sida framstår därmed inte som nödvändigt, och utskottet avstyrker motionerna Fi214 (s) och T490 (v) yrkande 8.

När det gäller frågan om vilken eller vilka aktörer som bör bära kostnadsansvaret för grundläggande betalervice noterar utskottet att motsvarande frågeställning har tagits upp i tidigare lagstiftningsärenden på området. Den lösning som motionären förespråkar avvisades då av regeringen (prop. 2002/03:139 s. 262). Regeringen hänvisade bl.a. till en av Finansinspektionen utförd uppföljning som visat att det fanns problem i tillgången på betaltjänster, men att dessa inte bedömdes vara av sådan omfattning att behov av ny lagstiftning förelåg. Dessutom avstyrkte trafikutskottet, som framgått ovan, ett motionsyrkande om överföring av kostnadsansvaret under våren 2007. Trafikutskottet hänvisade då bl.a. till att regler om bankers tillhandahållande av betaltjänster i Finland inte inneburit något överflyttande av kostnadsansvaret för betalervice till bankerna. Med hänsyn till de skäl som regering och riksdag i olika sammanhang anført mot en sådan lösning tillbakavisar finansutskottet motionärernas förslag på en överflyttning av kostnadsansvaret för grundläggande betalervice. Utskottet avstyrker därmed motion T490 (v) yrkande 7.

Lagstiftningen för långivare och kreditinstitut

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om en översyn av lagstiftningen för långivare och kreditinstitut. Utskottet avstyrker motionen med hänvisning till pågående arbete inom Regeringskansliet och Finansinspektionen.

Motionen

I *motion 2007/08:Fi213* av Susanne Eberstein och Agneta Lundberg (s) anför motionärerna att det i dag finns en marknad för långivare som erbjuder lån utan säkerhet till höga räntor. Enligt motionärerna är risken stor att många vars enda möjlighet är att låna pengar hos dessa långivare fastnar i en skuldfälla. Problemet breder ut sig inte bara genom att privata långivare lånar ut pengar till hög ränta, utan även genom att företag och affärskedjor lockar kunder genom avbetalningslösningar med dyra räntekostnader. Motionärerna anser därför att lagstiftningen för långivare och kreditinstitut behöver ses över.

Tidigare behandling

Liknande motionsyrkanden har behandlats i betänkandena 2005/06:FiU14 och 2006/07:FiU9. Med hänvisning till de åtgärder som redan genomförts, de uppdrag som regeringen lagt på Finansinspektionen och det arbete som pågick löpande för att förbättra konsumentskyddet på det finansiella området avstyrkte utskottet de då aktuella motionerna (bet. 2006/07:FiU9 s. 6).

Vissa kompletterande uppgifter

I maj 2007 lämnade Finansinspektionen rapporten *Konsumentskyddet på finansmarknaden* (2007:9). I rapporten anförts bl.a. att brister påträffats i finansiell rådgivningsverksamhet i bank- och försäkringsbranschen. Finansinspektionen framhöll att vissa åtgärder vidtagits. Dessutom anfördes att myndigheten avsåg att gå vidare med riktade tillsynsinsatser och, vid behov, sanktioner om systematiska brister skulle påträffas.

Av Finansinspektionens regleringsbrev för 2008 framgår att myndigheten i samråd med Konsumentverket ska ta fram en rapport om konsumentskyddet inom det finansiella området. Rapporten ska bl.a. innehålla en redovisning av hur Finansinspektionen bedriver arbetet för att stärka konsumenternas kunskap om finansiella produkter och tjänster, med anledning av att regeringen hösten 2007 uppdrog åt Finansinspektionen att genomföra en särskild satsning på finansiell folkbildning. Rapporten ska lämnas den 1 juni 2008.

På EU-nivå enades rådet och Europaparlamentet i januari 2008 om ett nytt direktiv om konsumentkrediter. Direktivet förväntas bli antaget inom kort och syftar bl.a. till att informationen till låntagarna/konsumenterna om räntesatser och andra lånevillkor ska bli mer likformig i alla EU-länder. Enligt planeringen ska direktivet genomföras i medlemsländerna år 2010.

Civilutskottet har under våren 2008 behandlat motionsyrkanden om s.k. sms-lån. Enligt civilutskottet väcker den ökande förekomsten av sms-lån och den stora andel av ansökningar om betalningsföreläggande som avser sms-lån tagna av unga vuxna, frågor om behovet av myndighetsåtgärder och ändringar i lagstiftningen (bet. 2007/08:CU10 s. 11). Civilutskottet kon-

staterar att olika myndigheter bedriver ett omfattande arbete för att förhindra att unga vuxna fastnar i skuldfällor, och förutsätter att detta arbete fortsätter att bedrivas i samma omfattning samt att överträdelser av tillämplig lagstiftning beivras. Därefter tar civilutskottet upp behovet av ändringar i lagstiftningen och konstaterar att det finns skäl att överväga vissa ändringar i konsumentkreditlagen (1992:830). I detta sammanhang noteras att Justitiedepartementet arbetar med en översyn av konsumentkreditlagen. Översynen ska slutföras under 2008 och tar bl.a. upp utformningen av ett regelverk för sms-lån. Civilutskottet tar även upp det nya konsumentkreditdirektivet och pekar på att möjligheten till nationell reglering kommer att kvarstå inom de områden som inte regleras i direktivet samt för sådana krediter som är undantagna från direktivets tillämpningsområde. Avslutningsvis välkomnar civilutskottet den översyn som inletts inom Justitiedepartementet och förutsätter att beredningsarbetet bedrivs skyndsamt (bet. 2007/08:CU10 s. 12).

Utskottets ställningstagande

Liknande motioner behandlades av utskottet för omkring ett år sedan. Utskottet kan nu konstatera att regeringen och Finansinspektionen sedan dess har vidtagit ytterligare åtgärder för att förbättra konsumentskyddet på det finansiella området. Samtidigt är konsumentkreditlagen föremål för beredning i Justitiedepartementet i syfte att bl.a. utforma regler för sms-lån, och utskottet välkomnar – i likhet med civilutskottet – denna översyn. Flera av de ovan nämnda åtgärderna kommer att genomföras under 2008, och utskottet ser ingen anledning att nu föregripa resultaten av det pågående arbetet genom uttalanden från utskottets sida. Med det sagda avstyrker utskottet motion Fi213 (s).

Betalningsförbud avseende spelbolag som bedriver Internetspel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att förbjuda förmedling av betalningar till spelbolag som bedriver Internetspel. Utskottet avstyrker yrkandet med hänvisning till att en utredning pekat på dels att ett sådant förbud skulle vara svårt att upprätthålla, dels att det är tveksamt om ett förbud är förenligt med gällande EG-rättsliga principer.

Motionen

I *motion 2007/08:Fi230* av Mikael Oscarsson (kd) yrkande 1 anförs att spelberoende är ett växande problem i Sverige, särskilt i samband med spel över Internet. I USA röstade representanthuset år 2006 ja till lagstiftning som innebär att banker och andra kreditinstitut förbjuds att förmedla betalningar till spelbolag som bedriver Internetspel. Enligt motionären bör Sverige införa motsvarande regler.

Vissa kompletterande uppgifter

Frågan om förmedlingsförbud för betalningar avseende Internetspel togs upp av Lotteriutredningen i betänkandet *Spel i en föränderlig värld* (SOU 2006:11). Utredningen föreslog inte att något sådant förbud skulle införas och anförde bl.a. att förbudet lätt skulle kunna kringgås. Utredningen ifrågasatte dessutom om ett straff- eller vitessanktionerat förbud mot sådana överföringar till spelanordnare som har tillstånd i andra EU-länder är förenligt med gällande EG-rättsliga principer (SOU 2006:11 s. 295).

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser inga skäl att ifrågasätta Lotteriutredningens slutsatser och konstaterar att det av motionären föreslagna förbudet väcker frågor angående såväl den praktiska genomförbarheten som förenligheten med gemenskapsrättsliga principer. Utskottet anser därför inte att något sådant förbud bör införas i Sverige och avstyrker motion Fi230 (kd) yrkande 1.

Saneringslån och statliga sociala lån

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om saneringslån och statliga sociala lån. Motionsyrkandena avstyrks med hänvisning till pågående utredningsarbete rörande evighetsgäldenärernas situation.

Jämför reservation 2 (v).

Motionen

I *motion 2007/08:C208* av Egon Frid m.fl. (v) yrkande 10 anför motionärerna att möjligheterna för en överskuldssatt person att på egen hand skaffa sig lån till bra villkor, för att sanera sin ekonomi, i nuläget är begränsade. Motionärerna pekar på att den s.k. Garantistiftelsen i Finland lämnar borgen åt överskuldssatta personer, som därigenom kan ta upp lån för att sanera sin ekonomi, och anför att ett införande av saneringslån i Sverige skulle medföra bl.a. färre vräkningar på grund av obetalda hyresskulder och minskad social utslagning bland överskuldssatta. Motionärerna vill att

riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen bör ta fram förslag till lagstiftning om ett statligt kreditinstitut som erbjuder saneringslån.

I samma motion anför motionärerna att de personer som inte kan få en kredit till rimliga villkor på grund av sina små inkomster och tillgångar bör ges möjlighet att ta s.k. sociala lån (yrkande 11). Motionärerna anför att liknande system finns i Finland, Irland, Holland och England. Sociala lån ges t.ex. i Holland av socialbanker, vilka är icke vinstdrivande organisationer som utgör en del av det kommunala socialväsendet. Enligt motionärerna bör Kronofogdemyndigheten ges i uppdrag att administrera en verksamhet med sociala lån. Motionärerna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över möjligheterna för ett statligt kreditinstitut att erbjuda sociala lån.

Tidigare behandling

Utskottet har senast i betänkande 2006/07:FiU9 (s. 8 f.) behandlat ett motionsyrkande om sociala lån och saneringslån. Utskottet avstyrkte motionen med hänvisning till att regeringen avsåg att tillsätta en utredare med uppdrag att föreslå åtgärder för att förbättra de s.k. evighetsgäldenärernas situation, och till att den närmare utformningen av det slutliga utredningsuppdraget borde avvaktas. Riksdagen beslutade enligt utskottets förslag.

Vissa kompletterande uppgifter

Den utredning som nämndes i betänkande 2006/07:FiU9 tillsattes i april 2007 med uppdrag att bl.a. se över situationen för överskuldssatta personer (dir. 2007:29). Av kommittédirektiven framgår bl.a. att utredaren ska lämna förslag om skuldnedsättning för överskuldssatta företagare med personligt ansvar för företagets skulder. Utredaren ska vid behov också föreslå åtgärder som underlättar för överskuldssatta privatpersoner att ta sig ur skuldsättningen. Dessutom ska utredaren pröva om en lösning med skuldnedsättning för överskuldssatta personer kan göras generellt tillämplig för fysiska personer och inte enbart för näringsidkare. Utredaren ska enligt direktiven redovisa uppdraget senast den 15 september 2008.

Vid behandlingen av budgetpropositionen för 2008 utgiftsområde 3 behandlade skatteutskottet bl.a. motionsförslag om en höjning av Kronofogdemyndighetens anslag för att bygga upp en verksamhet med saneringslån för överskuldssatta. Skatteutskottet anförde dels att utredningsarbete pågick sedan i april 2007, dels att Kronofogdemyndigheten enligt regeringens förslag till verksamhetsinriktning i budgetpropositionen skulle arbeta förebyggande, identifiera orsaker till överskuldssättning och motverka att vidare överskuldssättning sker. Enligt skatteutskottet borde resultatet av myndighetens kommande arbete och det pågående utredningsarbetet avvaktas. Motionsförslaget avstyrktes därför (bet. 2007/08:SkU1 s. 13).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att den tidigare aviserade utredningen nu har inlett sitt arbete. Den har bl.a. i uppdrag att se över situationen för överskuld-satta personer och att vid behov föreslå åtgärder för att underlätta för dessa personer att ta sig ur skuldsättningen. Utredningens arbete beräknas pågå fram till september 2008. Vidare noterar utskottet att Kronofogdemyndigheten kommer att bedriva arbete på detta område under 2008. Enligt utskottet framstår det inte som lämpligt att nu föregripa resultatet av det pågående myndighets- och utredningsarbetet genom sådana utrednings- och lagstiftningsinitiativ som motionärerna föreslår. Motion C208 (v) yrkandena 10 och 11 avstyrks därmed.

Kreditprövning och kreditupplysning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kreditprövning och kreditupplysning. Utskottet avstyrker motionsyrkandena eftersom de frågor som tas upp bereds inom Regeringskansliet. Utskottet noterar, liksom tidigare år, att det beredningsarbete som bedrivs inom Justitiedepartementet anknyter till ett tillkännagivande av riksdagen från 2001. Med hänsyn till den tid som förflutit sedan dess förutsätter utskottet att beredningsarbetet kommer att kunna slutföras utan dröjsmål.

Jämför reservation 3 (v).

Motionerna

I *motion 2007/08:Fi236* av Camilla Lindberg (fp) yrkande 1 anförs att en betalningsanmärkning som kvarstår i tre år är ett alltför hårt straff för en liten skuld och att gallringstiden i Kronofogdemyndighetens register bör kunna differentieras så att vissa uppgifter gallras snabbare.

I samma motion yrkande 2 anför motionären att det bör finnas en nedre gräns för hur stor en skuld kan vara för att rendera en anmärkning i registret och att detta bör ses över.

I *motion 2007/08:Fi240* av Solveig Hellquist och Maria Lundqvist-Brömster (fp) yrkande 1 anförs att det bör finnas en övre gräns för hur stor skulden ska vara innan det blir fråga om en betalningsanmärkning.

I samma motion yrkande 2 anför motionärerna att uppgifter om en anmärkning inte bör kvarstå i registret längre tid än högst ett år efter det att skulden betalats.

I samma motion yrkande 5 anförs att regeringen bör utreda på vilket sätt kreditgivare kan ta ett ökat ekonomiskt ansvar för sin utlåning och kontrollera att låntagaren har betalningsförmåga.

I samma motion yrkande 6 anför motionärerna att den pågående utredningen om överskuldssattas situation bör få tilläggsdirektiv avseende kreditupplysningar och registrering, alternativt att en ny utredning tillsätts avseende denna problematik.

I *motion 2007/08:Fi261* av Jeppe Johnsson (m) anføres att hanteringen av betalningsanmärkningar skiljer sig åt mellan privatpersoner och företag. Detta utnyttjas av företag som skickar ut s.k. bluffakturor till företag och lämnar in ansökan om betalningsföreläggande om de inte får betalt. Uppgifter om betalningsförelägganden i pågående ärenden utgör offentlig handling när uppgiften avser företag men är sekretessbelagda när det rör privatpersoner. För de företag som inte vill betala bluffakturor blir följden att Kronofogdemyndighetens offentliga register innehåller en uppgift om att en ansökan gjorts, vilket i sin tur påverkar kreditvärdigheten negativt. Motionären vill att uppgifter i pågående ärenden ska omfattas av sekretess för både företag och privatpersoner, och inte som i nuläget enbart för privatpersoner.

I *motion 2007/08:C208* av Egon Frid m.fl. (v) yrkande 5 uppger motionärerna att gränsen för när förenklad kreditprövning kan göras i dag är när kreditbeloppet är högst 50 % av ett basbelopp, enligt Finansinspektionens allmänna råd. Enligt motionärerna kan dock även mindre krediter som t.ex. sms-lån leda till överskuldssättning, samtidigt som kreditinstitut beviljar krediter med oskäliga villkor utan att ta ansvar för att låntagaren också har möjlighet att betala tillbaka. Motionärerna vill därför se en sänkning av beloppsgränsen för när en förenklad kreditprövning får ske.

I yrkande 6 anför motionärerna att uppgifter om skulder som är obetalda eller inte betalats i tid kan lagras som betalningsanmärkningar i ett register hos Upplysningscentralen, och för privatpersoner kan sådana uppgifter finnas kvar i registret i tre år. Den som har en betalningsanmärkning i registret kan inte teckna ett hyreskontrakt, skaffa ett telefonabonnemang eller handla på avbetalning under denna tid, även om skulden reglerats. Enligt motionärerna är det inte ovanligt att privatpersoner hamnar i registret på grund av en enstaka för sent inbetald räkning, eller att människor får betalningsanmärkningar på felaktiga grunder med små eller inga möjligheter att rätta den felaktiga uppgiften. Motionärerna anför att lagstiftningen bör ändras dels så att betalningsanmärkningar avseende privatpersoner endast kvarstår i ett år i stället för i tre år, dels så att det blir lättare att radera felaktigt registrerade betalningsanmärkningar.

I *motion 2007/08:C383* av Annelie Enochson (kd) yrkande 2 anføres att reglerna avseende betalningsanmärkningar behöver ändras så att den skuldsatte får en morot att göra rätt för sig. Enligt kreditupplysningslagen kvarstår en betalningsanmärkning i tre år efter det att skulden är reglerad. Motionären efterlyser mer flexibilitet vad gäller kreditanmärkningar, med en beloppsgräns för hur små skulder som kan utgöra underlag för anmärkningar och kortare tidsgräns för hur länge anmärkningar kvarstår i registret.

Tidigare behandling

I samband med att en proposition om ändringar i kreditupplysningslagen behandlades av utskottet under våren 2001 togs liknande motionsyrkanden upp. Utskottet ansåg då att riksdagen borde göra ett tillkännagivande till regeringen innebärande bl.a. att en undre beloppsgräns och kortare gallringstider för dessa uppgifter borde övervägas, och att enstaka betalningsförseningar som inte beror på bristande betalningsvilja eller betalningsförmåga inte bör tas med i kreditupplysningar (bet. 2000/01:FiU21 s. 25 f.).

Utskottet har därefter och senast i betänkande 2006/07:FiU9 behandlat liknande motionsyrkanden. Utskottet noterade då att det pågick en översyn av kreditupplysningslagen inom Justitiedepartementet, som en följd av utskottets tillkännagivande, men även att detta arbete inte slutförts trots att det gått åtskilliga år sedan tillkännagivandet gjordes. Utskottet anförde att det var olyckligt att Regeringskansliet ännu inte kunnat remittera en promemoria trots att lång tid förflutit sedan riksdagen gjorde sitt tillkännagivande, och förutsatte att arbetet slutförs utan dröjsmål. I avvaktan på att arbetet slutfördes ansåg utskottet ändå att de väckta motionerna borde avslås av riksdagen. Riksdagen följde utskottets förslag.

Vissa kompletterande uppgifter

I 2006/07 års skrivelse från regeringen till riksdagen med redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen (skr. 2006/07:75) uppgavs att arbetet fortsatte med inriktning mot att en departementspromemoria skulle kunna remitteras under våren 2007. I ett yttrande över skrivelsen till konstitutionsutskottet i april 2007 tog finansutskottet åter upp frågan och framhöll det otillfredsställande i att den aviserade promemorian inte remitterats, trots att tre år förflutit sedan regeringen bedömde att arbetet snart skulle vara färdigt (yttr. 2006/07:FiU2y s. 3).

Enligt uppgifter från Regeringskansliet pågår arbetet fortfarande med sikte inställt på att en promemoria ska kunna remitteras under vår eller tidig sommar 2008.

När det gäller registeruppgifter om ansökningar om betalningsföreläggande, som tas upp i motion Fi261 (m), bereds lagförslag på området i Regeringskansliet. I februari remitterade regeringen ett förslag om rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet m.m. till Lagrådet. I lagrådsremissen föreslås att Kronofogdemyndigheten, på begäran av den registrerade, ska bli skyldig att rätta, blockera eller utplåna missvisande uppgifter i sitt register. Om den missvisande uppgiften redan har lämnats ut till tredje man ska Kronofogdemyndigheten dessutom, som huvudregel, underrätta denne om att myndigheten har rättat, blockerat eller utplånat uppgiften i sitt register. Blockering kommer att vara den huvudsakliga rättelsemetoden. De uppgifter i Kronofogdemyndighetens betalningsföreläggandedatabas som tas upp i motion Fi261 (m) – uppgifter om ansökningar om betalningsföreläggande som grundar sig i s.k. bluffakturor – kommer,

om de är missvisande, att blockeras i Kronofogdemyndighetens register. De tredje män som redan har fått uppgiften kommer att underrättas om att blockering skett. En proposition med utgångspunkt i promemorians förslag har lämnats till riksdagen i mars 2008 och ska enligt uppgift behandlas i skatteutskottet under april månad (prop. 2007/08:94, bet. 2007/08:SkU33).

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att regeringen i mars 2008 lämnat en proposition (prop. 2007/08:94) till riksdagen med förslag till lagändringar avseende registeruppgifter om bl.a. ansökningar om betalningsföreläggande. Enligt utskottets bedömning innebär förslagen i propositionen att verksamma åtgärder kommer att kunna vidtas mot de problem som uppmärksammats av motionären i motion Fi261 (m). Utskottet anser inte att ytterligare åtgärder från utskottets sida är påkallade och avstyrker därför motionen.

När det gäller de frågor om kreditupplysning och kreditprövning som tagits upp av motionärerna får utskottet konstatera att det beredningsarbete som pågår i Regeringskansliet ännu inte har kunnat avslutas. När frågan om detta beredningsarbete togs upp av utskottet vid två tillfällen under våren 2007 framhöll utskottet det otillfredsställande i att en promemoria ännu inte kunnat lämnas vid denna tidpunkt. Utskottet framhöll även det angelägna i att beredningsarbetet slutfördes skyndsamt, med hänsyn till den tid som förflutit sedan riksdagen gjorde sitt tillkännagivande.

Utskottet tvingas nu konstatera att ytterligare ett år förflutit utan att någon promemoria remitterats. De synpunkter som utskottet gav uttryck för under våren 2007 – att beredningsarbetet måste slutföras utan dröjsmål – framstår därmed som än mer befogade i dagsläget. Riksdagen beslutade om det nu aktuella tillkännagivandet den 5 april 2001. Även med hänsyn tagen till behovet av en noggrann beredning av de berörda frågorna i Regeringskansliet framstår det som mycket anmärkningsvärt att något förslag inte har kunnat remitteras under de sju år som förflutit sedan dess. Utskottet ser sig därför föranlett att än en gång understryka vikten av att beredningsarbetet slutförs utan ytterligare dröjsmål. Med det sagda avstyrker utskottet motionerna Fi236 (fp) yrkandena 1 och 2, Fi240 (fp) yrkandena 1 och 2 samt 5 och 6, C208 (v) yrkandena 5 och 6 samt C383 (kd) yrkande 2.

Inkassobolagens verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en översyn av inkassobolagens verksamhet och om ändrade regler om försenings- och påminnelseavgifter.

Jämför reservation 4 (v).

Motionerna

I *motion 2007/08:Fi266* av Börje Vestlund m.fl. (s) yrkandena 1–3 anför motionärerna att reglerna om påminnelse- och förseningsavgifterna när man inte betalat räkningar eller andra skulder i tid slår orimligt hårt mot dem som har svårast att klara utgifterna. Motionärerna anser att uttag av förseningsavgifter inte ska medges om skulden betalas inom en vecka och att det ska vara förbjudet att ta ut både förseningsavgift och påminnelseavgift för samma skuld.

I *motion 2007/08:C208* av Egon Frid m.fl. (v) yrkandena 12 och 13 anføres att inkassobolagen under senare år använt alltmer aggressiva indrivningsmetoder. Detta har yttrat sig i att gäldenärens möjlighet att betala av skulden har förkortats, att fordringar säljs mellan bolagen så att indrivningsförsöken pågår under längre tid och att även små belopp krävs in. Eftersom gäldenären enligt lag är skyldig att ersätta bolagen för skriftliga betalningspåminnelser och kravbrev kan en liten skuld växa sig orimligt stor under indrivningsprocessen, och en gäldenär kan också krävas på ersättning för kostnader även om den ursprungliga skulden betalats. Dessutom tillkommer ytterligare kostnader som drabbar gäldenären när ansökan om betalningsföreläggande görs hos Kronofogdemyndigheten. Motionärerna anser att en översyn av inkassobolagens verksamhet bör göras och dessutom att det krävs lagändringar i syfte att strama upp inkassoverksamheten.

Tidigare behandling

Utskottet har senast i betänkande 2006/07:FiU9 behandlat liknande motionsyrkanden. Utskottet avstyrkte de då väckta motionerna och uttalade att det får förutsättas att regeringen följer utvecklingen på området. Dessutom hänvisade utskottet till att vissa frågor om inkassobolagens verksamhet, särskilt avseende krav mot s.k. evighetsgäldenärer, kunde komma att tas upp i utredningen om evighetsgäldenärernas situation (bet. 2006/07:FiU9 s. 11).

Vissa kompletterande uppgifter

Kommittédirektiven till den ovan nämnda utredningen om evighetsgäldenärernas situation (dir. 2007:29) innehåller inte något uppdrag till utredaren att särskilt analysera inkassobolagens verksamhet. Däremot tas frågan om

inkassoverksamhet upp i Finansinspektionens rapport *Konsumentskyddet på finansmarknaden* (2007:9 s. 77–78) där det konstateras att de inkassobolag som står under myndighetens tillsyn bedriver sin verksamhet på ett i huvudsak välfungerande sätt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet förutsätter, liksom tidigare, att regeringen följer utvecklingen på inkassoområdet. Utskottet förutsätter vidare att regeringen tar initiativ till att utreda behovet av ändringar i regelverket om och när detta bedöms som nödvändigt. Enligt utskottet framstår det dock inte som motiverat att i nuläget vidta de åtgärder som efterfrågas av motionärerna. Med det sagda avstyrker utskottet motionerna Fi266 (s) yrkandena 1–3 och C208 (v) yrkandena 12 och 13.

Ägandet av OMX och Stockholmsbörsen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om införande av rösträttsbegränsningar för aktieägare i OMX. Utskottet finner att det syfte som motionären vill uppnå är tillgodosett genom nu gällande lagstiftning och avstyrker därför motionen.

Motionen

I motion 2007/08:Fi234 av Anne-Marie Pålsson (m) anförs att Stockholmsbörsen är en viktig beståndsdel i den finansiella infrastrukturen och att den måste vara öppen och tillgänglig för alla aktörer. Enligt motionären skapar den nuvarande ordningen, där börsen ägs av det publika aktiebolaget OMX, risk för svåra intressekonflikter, och det finns även risk för att en framtida ägare av OMX begränsar tillgängligheten till börshandeln eller driver igenom andra konkurrensbegränsande inslag. För att undanröja dessa risker vill motionären införa regler om att en viss ägare inte får äga och rösta för mer än en viss del av kapitalet, där en rimlig taknivå bör sättas till 10 %.

Vissa kompletterande uppgifter

I januari 2008 beslöt regeringen att acceptera ett uppköpserbjudande från Borse Dubai avseende statens andel i OMX. I februari 2008 uppnådde Borse Dubai ett innehav av 97,2 % av aktierna i OMX och överförde dem därefter till den amerikanska börsen Nasdaq. I utbyte fick Borse Dubai aktier i en nybildad företagsgrupp – Nasdaq OMX Group – som består av

Nasdaq, OMX och Borse Dubai. Av Nasdaqs stadgar, artikel 4, framgår att en aktieägare i bolaget inte får rösta för mer än 5 % av de rösträttsberättigande aktierna, även om denne äger en större andel.

De allmänna krav som uppställs för drivande av börsverksamhet framgår av 13 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. En börs ska i sin verksamhet tillämpa principer om fritt tillträde till handeln på börsen, likformig behandling av dem som deltar i handeln samt tillhandahållande av snabb, samtidig och korrekt information om handeln.

Finansmarknadsrådet har i en särskild rapport, *Svensk värdepappersmarknad i förändring*,¹ belyst vilka konsekvenser ägarskiftet kan få för svensk finansmarknad. Finansmarknadsrådet uttalar bl.a. att aktiviteten kring marknadsplatsen i Stockholm inte kommer att påverkas i någon större omfattning av vem som äger börsen, så länge de noterade bolagen finns kvar som svenska aktiebolag. Dessutom anser rådet att de strukturförändringar som pågår i Europa har långt större konsekvenser än ägarförhållandena i det eller de företag som bedriver börsverksamhet i Sverige (s. 10 i rapporten).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att regeringen i januari 2008 avyttrade sina aktier i OMX AB och att bl.a. Stockholmsbörsen sedan dess ingår i en internationell företagsgrupp som driver marknadsplatser i flera länder. Vidare noterar utskottet att det nya EU-regelverk för värdepappershandel (det s.k. MiFID-direktivet) som genomfördes i medlemsländerna under 2007 förväntas innebära bl.a. ökad priskonkurrens mellan börserna i EU och ett ökat inslag av mindre handelsplatser, samtidigt som de befintliga börserna sannolikt kommer att finnas kvar under överskådlig tid. Denna utveckling väntas innebära förändrade förutsättningar för de befintliga europeiska börsernas verksamhet, oavsett ägarbild.

Vad gäller de frågor om konkurrensbegränsande aktiviteter och inskränkningar av rätten att delta i handel som motionären tar upp vill utskottet framhålla att sådana beteenden torde vara oförenliga med lagstadgade principer för drivande av börsverksamhet. Utskottet finner därför inga skäl att införa särskilda rösträttsbegränsningar i OMX AB i syfte att motverka dessa beteenden. Utskottet avstyrker därmed motion Fi234 (m).

¹ Finansmarknadsrådet är en av regeringen tillsatt utredning som har i uppdrag att främja utvecklingen av den finansiella sektorn och bl.a. ge råd i långsiktiga strategiska frågor. Rådet tillsattes i april 2006 och ska slutredovisa sitt uppdrag i april 2009. Rapporten finns tillgänglig elektroniskt på adressen <http://www.sou.gov.se/finansmarknad/pdf/Rapport%202.pdf>.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. **Banktillgänglighet, punkt 1 (v)**

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om banktillgänglighet och om kostnadsansvaret för betalservice. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2007/08:Fi214 av Börje Vestlund och Sinikka Bohlin (båda s) och

2007/08:T490 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att det krävs åtgärder för att de grupper som av olika skäl inte ges möjlighet att öppna bankkonton ska få den rättigheten. Detta kan gälla dem som enligt nuvarande banklagstiftning inte har rätt att få bankkonto, men även dem som nekas att vara kunder i en bank bl.a. på grund av betalningsanmärkningar eller därför att vederbörande försatts i konkurs. Vidare finns ofta missbrukare och hemlösa i denna grupp samt människor med kriminellt förflutet.

Finansutskottet har tidigare hänvisat till att rätten för var och en att öppna bankkonto följer av bestämmelser i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti (bet. 2003/04:FiU15). Post- och kassaserviceutredningen (SOU 2004:52) har dock visat på förekomsten av grupper som saknar tillgång till banktjänster. De nuvarande reglerna måste därför ändras så att även grupper som i dag utestängs får tillgång till grundläggande banktjänster.

Konsumentverket har, i rapporten *Betaltjänster för alla* (2001:13), föreslagit att det i lag ska fastställas att bankerna måste tillhandahålla ett inlåningskonto för att möjliggöra överföringar och betalningar. I vissa fall ska bankerna kunna vägra att öppna ett sådant konto. Bankerna ska dock inte kunna neka denna grundläggande tjänst mot bakgrund av kundens tidigare eller nuvarande dåliga ekonomi, t.ex. att det finns betalningsanmärkningar eller skuldsanering. Vänsterpartiet anser att förslaget, som skulle stärka konsumentens ställning, bör genomföras och att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på ändrade regler avseende tillhandahållande av inlåningskonto.

Dessutom anser Vänsterpartiet att statens insatser genom Svensk Kassaservice har underlättat bankernas omstrukturering av såväl kontorsnät som produkt- och tjänsteutbud. Nya kontorslösa banker har etablerats där kunderna har kunnat hänvisas till kassaservicen för enklare ärenden som kräver kostsam manuell betjäning. På det sättet har bankerna haft kvar kunderna men sluppit kostnaderna. Ersättningen för de ärenden som utförts av Svensk Kassaservice har inte täckt kostnaderna, vilket innebär att underskottet i kassaservicen kan sägas vara en direkt subvention till bankerna. Samtidigt som Svensk Kassaservice går med allt större underskott har bankerna skapat höga miljardvinster. Bankerna har i praktiken åkt snålskjuts på statens bekostnad, och Vänsterpartiet anser att det är dags att kräva att de tar sitt samhällsansvar. Liksom i Finland ska bankerna enligt lag få en förpliktelse att ansvara för grundläggande betal-service. Kostnadsansvaret för att säkerställa den grundläggande betal-service i hela landet bör därför övergå till bankerna och finansmarknadens övriga aktörer.

Sammantaget krävs det nu åtgärder för att stärka rätten till banktjänster i form av ett inlåningskonto och för att bankerna ska ta sitt kostnadsansvar för den grundläggande betal-service i hela landet. Riksdagen bör därför bifalla motion T490 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 7 och 8 samt motion Fi214 av Börje Vestlund och Sinikka Bohlin (s).

2. Saneringslån och statliga sociala lån, punkt 4 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om saneringslån och statliga sociala lån. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:C208 av Egon Frid m.fl. (v) yrkandena 10 och 11.

Ställningstagande

Personer som har låga inkomster och bristande tillgångar kan i dag ha svårt att få kredit till rimliga villkor, och detta problem förvärras om de dessutom har skulder sedan tidigare. Exempelvis säger Finansinspektionen i sina allmänna råd om krediter i konsumentförhållanden (FFFS 2005:3) att kreditgivare bör vara restriktiva med att bevilja kredit för sanering av kredittagarens ekonomi.

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att ekonomiskt utsatta, skuldsatta personer ges en möjlighet att få sin ekonomi i balans och få ett slut på skuldcirkeln. Trots detta väljer regeringen att, när man tillsätter en utredare som ska studera bl.a. överskuld-sättning, avgränsa dennes uppdrag så att stora delar av överskuld-sättningsproblematiken utelämnas samtidigt

som arbetet inriktas på kartläggning snarare än framtagande av konkreta åtgärdsförslag. Risken är överhängande att utredaren, som ska redovisa sitt uppdrag i september 2008, åstadkommer för lite och för sent. Problemet med överskuldssättning är i dag mycket stort, och myndigheter som Skatteverket och Kronofogdemyndigheten har pekat på behovet av snabba åtgärder. Till skillnad från regeringen tar Vänsterpartiet denna problematik på stort allvar och har vid flera tillfällen presenterat förslag på hur överskuldssättningen ska kunna bekämpas. I detta sammanhang har Vänsterpartiet även pekat på vad som gjorts på detta område i andra europeiska länder, som Holland och Finland, där olika former av sociala lån och saneringslån använts med goda resultat.

I Holland drivs socialbanker som icke vinstdrivande organisationer och utgör en del av det kommunala socialväsendet. I Finland finns möjlighet att ge sociala krediter till personer som på grund av små inkomster och tillgångar inte kan få kredit till rimliga villkor på annat sätt. I Finland finns också en möjlighet för skuldsatta personer att sanera sin ekonomi genom s.k. saneringslån, där en stiftelse (Garantistiftelsen) går i borgen för en överskuldssatt privatperson för att denne ska kunna ta ett banklån och betala av sina gamla skulder. Garantistiftelsen beviljar även borgen i förebyggande syfte, för att en skuldsatt person ska få möjlighet att låna till bättre villkor och undvika ytterligare överskuldssättning.

Vänsterpartiet anser att det finns goda skäl att följa exemplet från dessa länder och införa möjligheter för skuldsatta privatpersoner att ta sociala lån och saneringslån. Antalet vräkningar bör kunna minskas när personer med hyresskulder kan teckna saneringslån. Sociala lån kan vara ett kraftfullt verktyg för att överskuldssatta personer ska kunna förbättra sin ekonomiska situation och därigenom få möjlighet att leva ett värdigare liv, med allt vad det innebär i form av minskat psykiskt lidande och minskad social utslagning och hemlöshet.

Vänsterpartiet föreslår därför att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att utreda möjligheten att lagstifta om ett statligt kreditinstitut som erbjuder sociala lån och saneringslån till rimliga villkor. Även Konsumentverket har förordat detta i promemorian Överskuldssättning från 2003 (Konsumentverket, pm 2003:04). Kronofogdemyndigheten bör få i uppdrag att administrera såväl sociala lån som saneringslån. Riksdagen bör därför bifalla motion C208 av Egon Frid m.fl. (v) yrkandena 10 och 11.

3. Kreditprövning och kreditupplysning, punkt 5 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kreditprövning och kreditupplysning. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2007/08:Fi236 av Camilla Lindberg (fp) yrkande 2 och

2007/08:C208 av Egon Frid m.fl. (v) yrkandena 5 och 6 samt avslår motionerna

2007/08:Fi236 av Camilla Lindberg (fp) yrkande 1,

2007/08:Fi240 av Solveig Hellquist och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp) yrkandena 1, 2, 5 och 6,

2007/08:Fi261 av Jeppe Johnsson (m) och

2007/08:C383 av Annelie Enochson (kd) yrkande 2.

Ställningstagande

Det framgår av Finansinspektionens allmänna råd att en s.k. förenklad kreditprövning kan ske när kreditbeloppet är högst ca 50 % av gällande prisbasbelopp (prisbasbeloppet är 41 000 kr för år 2008). Det är dock inte bara beloppsmässigt större lån som kan leda till överskuldssättning. Även mindre krediter som t.ex. sms-lån kan bidra till att låntagarna fastnar i en ohållbar situation, och flera mindre lån kan tillsammans innebära en betydande skuldbörda. I dagsläget finns ett stort utbud av olika former av lån som kännetecknas av att det går snabbt och lätt att få kredit samtidigt som kreditkostnaderna är höga och villkoren mycket fördelaktiga för långivaren. Vänsterpartiet anser inte att det är rimligt att kreditinstitut ska kunna ta ut höga räntor och göra goda vinster på krediter med oskäliga avtalsvillkor, samtidigt som instituten inte behöver ta något ansvar för att låntagaren också har ekonomiska förutsättningar att göra rätt för sig. Regeringen bör därför återkomma med förslag till lagstiftning som innebär en sänkning av beloppsgränsen för när förenklad kreditprövning får göras.

Dessutom kan skuldsatta privatpersoner drabbas mycket negativt av de nuvarande reglerna för hur uppgifter om privatpersoners skuldsituation ska hanteras. En uppgift om att en skuld är obetald eller inte har betalats i tid kan sparas i form av en betalningsanmärkning som lagras hos Upplysningscentralen (UC). Betalningsanmärkningar som rör privatpersoner sparas hos UC i tre år. Avgörande för om betalningsanmärkningen finns kvar är bl.a. om och när skulden betalats och om Kronofogdemyndigheten har hunnit fatta beslut i ärendet eller inte. Den som drabbas av en betalningsanmärkning kan inte teckna hyreskontrakt, skaffa ett telefonabonnemang eller handla något på avbetalning under tre års tid. Det spelar ingen roll att skulden har reglerats. Dessutom finns det ingen nedre beloppsgräns för betalningsanmärkning, vilket innebär att även en mycket liten obetald skuld kan få stora negativa återverkningar genom att den leder till en betalningsanmärkning som i sin tur lagras hos UC i tre år. För att enstaka mindre skulder inte ska få orimliga följder för den skuldsatte bör en nedre beloppsgräns övervägas så att personer inte hamnar i registret på grund av obetalda skulder som endast uppgår till mindre belopp. Det är heller inte

ovanligt att en person hamnar i UC:s register på grund av en för sent inbetald räkning, eller att människor får betalningsanmärkningar på felaktiga grunder och då har små eller inga möjligheter att rätta den felaktiga uppgiften. Regeringen bör därför återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att betalningsanmärkningar för privatpersoner kvarstår i ett år i stället för tre år, samt att betalningsanmärkningar som registrerats felaktigt blir lättare att radera ur UC:s register. Dessutom bör en nedre beloppsgräns för betalningsanmärkningar övervägas.

Vänsterpartiet menar att det är viktigt att de nu föreslagna åtgärderna vidtas för att få till stånd en sänkning av beloppsgränsen för förenklad kreditprövning, ett tidigare borttagande av betalningsanmärkningar ur UC:s register och ett bättre skydd mot felaktiga registreringar. Riksdagen bör därför bifalla motion C208 av Egon Frid m.fl. (v) yrkandena 5 och 6 samt motion Fi236 av Camilla Lindberg (fp) yrkande 2 och avslå övriga här aktuella motionsyrkanden.

4. Inkassobolagens verksamhet, punkt 6 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om inkassobolagens verksamhet och behovet av ändringar i lagstiftningen på inkassoområdet. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Fi266 av Börje Vestlund m.fl. (s) yrkandena 1–3 och 2007/08:C208 av Egon Frid m.fl. (v) yrkandena 12 och 13.

Ställningstagande

Jag anser att det krävs en översyn av hur inkassobolagen agerar och hur reglerna för inkassoverksamhet drabbar enskilda gäldenärer. Enligt den nuvarande lagstiftningen, 4 § inkassolagen (1974:182), ska inkassoverksamhet bedrivas enligt god inkassosed. Datainspektionen utövar tillsyn över att inkassobolagen uppfyller detta krav. God inkassosed innebär bl.a. att gäldenären inte får vållas onödigt skada eller olägenhet eller utsättas för otillbörlig påtryckning eller annan otillbörlig inkassoåtgärd. Eftersom inkassobolagen under senare år har tillämpat alltmer aggressiva indrivningsmetoder, enligt vad Konsumentverket rapporterar i promemorian Överskuldssättning (Konsumentverket pm 2003:04), behöver det klargöras vad god inkassosed innebär. Gäldenärens möjlighet att betala av sin skuld har förkortats, indrivningsförsöken pågår under längre tid då fordringar säljs vidare från bolag till bolag, och även små belopp krävs in. Enligt lag är gäldenären också skyldig att betala ersättning för skriftliga betalningspåminnelser och kravbrev enligt 2 och 3 §§ lagen (1981:739) om ersättning för inkassokostna-

der m.m. En från början liten skuld kan således under inkassobolagens indrivningsförsök växa sig orimligt stor. En gäldenär kan krävas på ersättning trots att den ursprungliga skulden betalats, om fordringsägaren vill ha ersättning för kostnader som uppstått i samband med indrivningen. Vid ansökan om betalningsföreläggande hos Kronofogdemyndigheten tillkommer ytterligare kostnader som drabbar gäldenären.

Vänsterpartiet anser att inkassobolagens verksamhet måste granskas, och regeringen bör därför tillsätta en utredning med uppdrag att göra en översyn av inkassobolagens verksamhet. I detta sammanhang bör det framhållas att Skatteverket redan 2004 presenterade ett antal konkreta förslag som, om de genomförs, skulle förbättra situationen för överskuldssatta, insolventa och evighetsgäldenärer. Skatteverket förordade bl.a. ett räntetak vid indrivning, nya regler om tidsgräns för indrivning vid Kronofogdemyndigheten, förändrade avskrivningsregler vid indrivning och absolut preskription även för civilrättsliga fordringar. De åtgärder som Skatteverket föreslagit är av sådan karaktär att de endast kräver mindre omfattande utredningsarbete för att kunna genomföras, och ändringarna skulle därmed kunna införas relativt snart. Det är angeläget att dessa frågor skyndsamt bereds, eftersom problemen under tiden kvarstår för de personer som drabbas hårt av de nuvarande reglerna. Samtidigt har regeringen hittills visat ett uppenbart ointresse för att över huvud taget få några förändringar till stånd. Lagstiftnings- och utredningsinitiativ lyser helt med sin frånvaro, och när regeringen tillsätter en utredare för att bl.a. studera överskuldssättningsproblematiken och föreslå åtgärder väljer man att ge denne så snäva direktiv att de inte med ett ord berör de problem som påvisats inom inkassobranchen.

Vänsterpartiet anser att regeringen bör lägga fram förslag till lagändringar i syfte att strama upp inkassoverksamheten och återkomma med förslag snarast. Riksdagen bör därför bifalla motion C208 av Egon Frid m.fl. (v) yrkandena 12 och 13 och motion Fi266 av Börje Vestlund m.fl. (s) yrkandena 1–3.

Särskilt yttrande

Översyn av inkassoreglerna (s)

Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s), Christina Zedell (s) och Lennart Axelsson (s) anför:

Regeringen tillsatte våren 2007 en utredning som bl.a. fick i uppdrag att se över situationen för evighetsgäldenärer (dir. 2007:29). Vi socialdemokrater anser att det uppdrag som utredaren fick är alltför snävt avgränsat och att det därmed är risk att frågor av stor betydelse för evighetsgäldenärerna kommer att förbli olösta. Vi väljer därför att i ett särskilt yttrande peka på de problem som finns.

Inkassobolagen har de senaste åren tillämpat en alltmer aggressiv indrivningsmetod, som bl.a. uppmärksammats av Konsumentverket (Konsumentverkets pm Överskudsättning, 2003:04). I samma promemoria pekar Konsumentverket även på sambandet mellan överskudsättning och inkassokostnader, där en från början liten skuld kan växa sig mycket stor genom att påminnelse- och förseningsavgifter läggs på varandra under inkassoprocessens gång.

Vi socialdemokrater anser att det viktiga sambandet mellan överskudsättning och inkassoregelverket borde ha uppmärksammats i direktiven till den utredning om bl.a. evighetsgäldenärer som nu pågår. Det är enligt vår mening olyckligt att regeringen har valt att helt bortse från denna aspekt av problemet när man gett utredaren i uppdrag att undersöka överskudsättningsproblematiken och ”beroende på vad undersökningen utvisar” föreslå åtgärder för att underlätta för evighetsgäldenärer att ta sig ur överskudsättningen. Ändrade regler för inkassoverksamhet kan medverka till att förbättra situationen för de människor som redan hamnat i skuldfällor och förebygga att överskudsättningen ökar ännu mer. Utredaren borde därför ha fått i uppdrag att se över hur inkassobolagen tillämpar det gällande regelverket och föreslå förändringar som kan hjälpa till att minska överskudsättningen. En fråga som borde ha analyserats i detta sammanhang är huruvida uttag av förseningsavgifter ska medges så snart skulden förfallit, eller om en tidsfrist på t.ex. en vecka efter förfalldagen bör införas. Andra angelägna frågor är huruvida både försenings- och påminnelseavgifter ska få debiteras för samma skuld, och om inkassobolagen tillämpar det gällande regelverket korrekt i sin indrivningsverksamhet.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:Fi213 av Susanne Eberstein och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lagstiftningen för långivare och kreditinstitut.

2007/08:Fi214 av Börje Vestlund och Sinikka Bohlin (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att banklagen bör ändras så att alla får rätt till ett bankkonto för insättning, uttag och betalning.

2007/08:Fi230 av Mikael Oscarsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett förbud för banker och andra kreditinstitut att förmedla betalningar till spelbolag som bedriver Internetspel.

2007/08:Fi234 av Anne-Marie Pålsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en begränsning av det enskilda ägandet av OMX till 10 % av kapitalet och rösterna.

2007/08:Fi236 av Camilla Lindberg (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över den svenska kreditupplysningsverksamheten med fokus på betalningsanmärkningarnas längd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en nedre beloppsgräns.

2007/08:Fi240 av Solveig Hellquist och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja gränsen för skulders storlek innan betalningsanmärkning och registrering hos kreditupplysningsföretagen sker.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att betalningsanmärkningen stryks ur registret senast ett år efter att man blivit skuldfri.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda på vilket sätt kreditgivare kan ta ett ökat ekonomiskt ansvar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen utreder frågor rörande kreditupplysningar och registreringar.

2007/08:Fi261 av Jeppe Johnsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reglerna för hantering av ansökningar om betalningsföreläggande.

2007/08:Fi266 av Börje Vestlund m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av hur reglerna kring påminnelse- och förseningsavgifter ska tillämpas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uttag av förseningsavgifter vid betalning inte ska medges vid betalning inom en vecka.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av nya bestämmelser om att det är förbjudet att både debitera påminnelse- och förseningsavgift för samma skuld.

2007/08:C208 av Egon Frid m.fl. (v):

5. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i lagstiftning om att sänka beloppsgränsen för när en förenklad kreditprövning får ske.
6. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i lagstiftning om att betalningsanmärkningar för privatpersoner bör kvarstå i ett år i stället för tre år samt att betalningsanmärkningar som registrerats felaktigt bör bli lättare att radera ur upplysningscentralens register.
10. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om att införa ett kreditinstitut som erbjuder statliga saneringslån.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppgift att se över förutsättningarna för ett statligt kreditinstitut som erbjuder sociala lån.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppgift att se över inkassobolagens verksamhet.
13. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i lagstiftning i syfte att strama upp inkassoverksamheten.

2007/08:C383 av Annelie Enochson (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändringar i kreditupplysningslagen.

2007/08:T490 av Peter Pedersen m.fl. (v):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kostnadsansvaret för att säkerställa den grundläggande betalservicen i hela landet bör övergå till banker och finansmarknadens övriga aktörer.
8. Riksdagen begär att regeringen återkommer med lagförslag där bankerna åläggs skyldighet att tillhandahålla ett konto för möjlighet till överföringar och betalningar.